

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 101. ANULU XVII.

Telegrafulu eoe de doue ori pe septimana: Joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura toici pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe unu 12 po 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2. cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2. cr. v. a.

Sabiu, in 21 Decembre 1869. (2 Ian. 1870.)

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anului 1870, se deschide prin acest'a prenumeratiune noua la acesta foia.

Atragemu atentionea onoratului publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecepsanu in primavera si congressu metropolitanu in tomna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acesta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aproape de lucrările acestoru reprezentantie nationali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai ingraba de catu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esi ca si pana acum de doue ori pe septimana Joi'a si Duminec'a — Pretulu abonamentului e:

Pentru Sabiu pre anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Trannia si Monarchia austro-unguresca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardia cu tramitarea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresandu-le de adreptulu la

Editor'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiu.

+

Gavriilu Munteanu, Directorele gimnasiunului gr. or. romanu din Brasiovu, nu mai este intre cei muritori. Acestu barbatu neobositu pre campulu scolasticu si literariu, dupa multe durerose suferintie, ne anuncia o telegrama sosita alalta-eri, a repausatu in Domnulu. Eri i s'a celebratu servitiulu ddiescu funebrealu si trupulu i se asedia in momentu spre eterna odihna. Fia-i tieren'a usiora si amintirea deapurtarea!

Missiunea in Orientu.

III.

Spatiulu unoru articulu de jurnale e pre strimtu, pentru ca sa incapa tote amenuntele unei politice orientale cum se desvoluta de vre-o cati-va seculi incoce. Deca deschidemu istoria ca sa ne informamu despre cele petrecute in orientu, vedemu a dese, in unu periodu de vre-o cati-va ani, atatea apucaturi si atatea intemplari, incatu aru trebu sa se scrie volumi intregi despre densele.

Gvernulu turcescu dela cele dintai slabiciuni ale sele a fostu asi de espusu incatu avea lipsa de ajutoriu strainu. Sumeti'a turcesca, carea purcedea atatu din temperamentulu nationale catu si din firea religiunei mahometane a facutu pre gvernele sultaniloru sa despretiutesca tempu indelungatu periculii cei mai deaprobe: nemuliamirea poporeloru apasate. Aceste insa dupa ce vediu ca veciniloru lor le succese a se scutura de greutatea provenita din partea apesatoriloru pagani se folosescu de ori-ce mijlocu li se oferea si tindu bratiile ca sa-lu primisca.

Russi'a, carea urmiza politic'a lui Petru I, adeca domni'a lunei, sciea forte bine ca impregiurarea acest'a e o parte slaba a turcului si

asi o si exploata de cate ori i se da vre-unu privilegiu. Celu mai bunu i se dede candu Mehmed Ali, pasi'a din Egiptu se incalera-se cu port'a in unu resbelu infricosiatu, candu armata egiptena petrunse pana la o distantia de cincideci leghe de Constantinopole (Decembre 1832). Acestu inamicu internu se facu pre acelu tempu domnu preste Palestin'a si Libanu; Siri'a i sta deschisa si poporatiunile rescutate ale Asiei mici lu asteptau ca sa-lu primisca cu flori. Turci'a in starea cea desperata, in carea se afla, vedindu-se amenintata de unu supusu alu ei, se arunca in bratiile Russiei, carea o imbia cu o armata pre uscatu si cu o flota pre apa; ambe aceste aveau sa intre in inim'a Turciei si amenintiau a face pre Russi'a domna preste chei'a continentelor lunei vechi.

Occidentulu, carele nu perdeu din vedere aceste tienuturi, tresari la audirea despre incheierea unui tratatu intre Porta si Russia, prin care cest'a din urma luva misiunea sa mantue de inamicu pre cea dintai. De atunci occidentulu a mai doveditu destule slabiciuni si fatia cu orientulu si fatia cu Russi'a, dara din vedere totu nu le-a scapatu pre amendoue. Doved'a cea mai invederata este resbelulu din anii 1854 si 1855 si tratatulu dela Parisu din 1856.

Dela acestu tempu din urma audimu multu vorbindu-se ca puterile occidentali voru ca sa civilizeze poporele orientului, candu solidarie candu singuratic.

Deca ne intorcemu privirea despre lumea diplomatica, carea s'a intreputu si se intrece necontentitu in joculu de siacu uneltitu si in privint'a constelatiunei generalu europene, ba si mai departe, apoi aflamu ca interesulu occidentulu nu e numai civilizarea orientulu. Occidentulu politicu, carele constu din gvernele din Angli'a, Franci'a si dupa cum suntu aliantiele si din Prussi'a seu Austri'a are tieri cu industria mare. Acest'a are lipsa de deposituri seu de piatie bune, unde productiunea industriei loru sa se poa desface cu profituri insemnate. Si fiindu ca cu deosebire acele staturi cu industria, cari au porturi maritime multe au o cale forte deschisa prin mijlocele cele mai naturali de comunicatiune, prin mari si prin fluvii, asi atentirea li e indreptata necontentitu spre locurile aceste binecuvantate pentru ele. Motivulu acest'a este vehicululu celu mai nepregatatoriu, care le demanda a nu lasa ca o putere absoluta si in fine periculosa prin nisuint'a catra domnatiunea lunei intregi, se puna man'a pre orientu.

Impregiurarea acum aratata si joculu diplomaticu, prin carele puterile apasene se paralizau si facu pressiuni un'a asupra celei-lalte, seu celor-lalte, le face pre de alta parte sa tamande cu desvolutarea rapede a culturi in orientu si de aceea vedemu pre Angli'a mai cu sema sustienendu pre turci in contra crestiniiloru; cu tote ca acesti'a se sbuciuma catra cultura si prin acest'a catra civilizatiune si libertate.

Dara missiunea occidentulu inca nu se termina aci. E de multu, de candu in Germani'a se predica contra emigratiunei in Americ'a. Se predica contra ei, pentru ca caletori'a preste Oceanu e impreunata cu multi periculi; pentru ca emigratii sositu in Americ'a suntu de multe ori obiecte de exploatiune in manile yancheiloru; pentru ca se taie unu numeru insemnatu de germani de catra corpulu celu mare germanu din Europ'a si prin amalgamisarea cu englesii de acolo si perdu nationalitatea si se perdu cu totulu pentru natiunea lor. Totu aceli predicatori dicu mai departe, ca orientulu Europei are mare trebuintia de cultura occidentala, ca acest'a e aci in apropiere si ca ceico aru luva asupra-si a conlucra la marea o-

pera a civilizatiunei nu numai ca aru fi sacrificati seu perduti din corpulu marei natiuni, dara laru mai mari si intari.

Si interesele diplomatice si cele economice a le occidenteli se vedu in analis'a loru cea din urma mai multu interese proprie, cari conditioneza fericirea orientulu dela bunastarea fericitoriloru, seu a celoru ce din sinulu loru au sa treca si sa se asiedie acolo.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei magnatiloru din 20 Dec. presentu comissiunea financiara referatele, despre cele trei legi, privitorie la judecatoriele financiare, la timbre, la tace, si la innoirea datorintiei de timbre a instituteloru si asociatiuniloru.

Se primescu neschimbate si fara discussiune. La ordinea dilei e desbaterea legi referitorie la reinfintiarea judecatorieloru de bursa.

Comissiunea justituala recomanda reinfintiarea numai a acelor judecatorii, a caroru statute deja suntu sanctionate si regulate dupa modelulu celoru pestane.

Min. de comunicatiune dimpreuna cu celu de justitia dechiara, ca esista 2 judecatorii de bursa, care nu suntu organizate dupa modelulu celei pestane, ci coresponditorie noului regulamentu de procesu; aru fi curiosu, a sista judecatorii pre deplinu legale.

Comitele Apponyi propune, ca tote judecatoriele de bursa sa se supuna dispusetiuniloru regulamentulu de procesu. Comitele Cziraky, L. Vay si presedintele suntu pentru delaturarea marginiloru recomandate de comissiunea justituala, care delaturare se si incuviintiaza.

Legea cu referintia la judecatoriele de bursa se primescu.

In siedinti'a din 21 Dec. se cetesce partea neautentica a protocolulu, si se primescu.

K. Széll, notariulu casei reprezentantiloru, raporta asupra proiectulu de lege despre indemnitatea regimulu, pentru radicarea contributiunei si acoperirea speseloru statulu in patrariulu primu alu anul 1870, care se cetesce.

Comitele Fr. Zichy recomanda proiectulu de lege, care se si primescu.

Protocolulu se compune in momentu si se autentica.

In siedinti'a casei reprezentantiloru din 20 Dec. dela 5 ore dupa amedi recomanda referentulu comissiunei centrale proiectulu de lege, despre indemnitatea regimulu, in forma compusa de comisiune spre primire.

Proiectulu suna:

§ 1. Ministeriulu se imputernicescu a licidat dela 1 Ian. 1870 pana in 31 Martiu a acelu anu spelele propuse de comissiunea financiara.

§ 2. Spre acoperirea speseloru se aprobaza si voteza cele 50 de venite ale statulu citate in § 6 a art. de l. 1868: si adeca, contributiunile directe si indirecte de consumu, accisele, tacele, venitul dela bunurile statulu, precum si alte, cuprinse in art. de l.: 2, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 34 si 35, pentru periodulu dela 1 Ian. 1870 pana in 31 Martiu a acelu anu.

§ 3. Esecutarea acestei legi se incredintiaza min. de finantie.

Col. Tiszza dice, ca ministeriulu s'aru cuveni unu votu de neincredere; densulu acest'a nu propune numai din cauza, ca scie pre bine ca unu astfelu de votu aru aduce ministeriulu triumfa. Pre langa tote acestea insa se opune, ca cas'a se fia responsabilu pentru pecatele regimulu. Indemnitate

in numeru frumosu in sala indatenata, unde dlu prot. cuprindindu-si locul presidiale, intr'o cuventare bine-nimerita avisa pre coadunati la ordinea buna, la purtare convenita, demna de numele românu, la solidaritatea si fratietatea, ce pretinde caustea sânta, declarã siedint'a de deschisa. Dupa aceste alegându-se de notari dlu Teodoru Lazaru si Nic. Zigre se cetii list'a membrilor, cari dupa lege suntu capabili a constitui sinodulu parochiale, si acestia primindu-se fãra de vre-o observatiune dlu presiedinte declarã sinodulu parochiale de constituitu.

Dupa aceste procedindu la alegerea comitetului parochiale, in acest'a se decise a se alege conformu sufletelor 15 membri, si se alesera cu aclamatiune urmatorii domni: Ioane Ambrusiu, Nicolau Zsig'a senioru, Ignatiu Stup'a, Teodoru Lazaru, Alessandru Poinarin, Ioanu Hadsu, Florianu Vadai, Nicolau Maleticiu, Georgiu Simonu, Alessandru Dragosi, Demetriu Gitye, Alessandru Marcuti, Teodoru Olahu, Georgiu Vegh si Nicolau Zigre. — Iera de epitropi se realesera ierasi cu aclamatiune dnii Nicolau Diamandi, Iosifu Papp si Ioanu Filimonu, cari si pâna acum cá epitropi dovedira cea mai corecta purtare si cea mai fidela manipulare a cauzelor bisericesti spre indestulirea comuna.

In urma dlu presiedinte prin o cuventare madoasa esprimându-si recunoscint'a câtra cei de fatia pentru zelulu documentatu fatia cu caus'a bisericesti si ordinea dovedita, si multiamindu atotputintelui ca ne-a ajutat a ne vedé reconstituita constitutionea bisericesti si indemnându pre cei alesi spre implinirea fidela a detorintei ce o au, si declarã siedint'a de disolvata.

Nicolau Zigre,
not. si par.

In cestiunea catedrei infiintiate pentru limb'a si literatur'a româna la universitatea din Vien'a.

Suntu mai aprópe doi ani, de cându inaltulu ministeriu alu cultelor din Vien'a, in urm'a unei petitiuni a junimii române studiöse vienesa, inconvintiã nu infiintarea unei catedre, precum petitionase junimea studiösa, ci numai a unei docenture pentru limb'a si literatur'a româna la universitatea vienesa, — acordându toto-data si un'a remuneratiune anualã de 500 fl. austr.

Cu ingrigirea cestiunii acest'e se insarcinase unulu dintre junii români studiosi din Vien'a, si anume D. ascultatoriu de filosofia Ip. Ihasieviciu. Primindu acestu domnu rezultatulu de mai susu dela inaltulu ministeriu, nu se mai facu de câtra junimea româna studiösa nici unu pasu pentru a ocupa acestu postu, ci cestiunea acest'a remase balta; nime nici ca mai vorbiã despre ea, nime nici ca se mai interesã, afara de unu domnu, anume: V. Grigorovitia, rigorosantu in dreptu, translatoru ministerialu, invetiatoriu de limb'a româna la „institutulu teresianu“ si amicu fôrte intimu alu dlu Ip. Ihasieviciu, cârui'a i se incredintiase acesta cauza.

Onoratulu publicu românu se va mirã: ca pentru ce nu se întreprindeau pasii necesari spre escricirea unui concursu, séu celu pocinu spre aducerea la cunoscint'a generalã a junimei si a publicului românu, cáci estu felu ocuparea s'aru fi potutu efectua in tempulu celu mai scurtu si modulu celu mai convenitu; séu, déca: salariulu anualu de 500 fl. v. a. li se parea micu atunci pentru ce nu faceau pasii necesari spre a mari acestu salariu pâna la un'a suma convenita si indestulãtoare pentru unu profesor de universitate?

+ Causele erau urmãtoarele: d. V. Grigorovitia rigorosantu in dreptu, translatoru si invetiatoriu la institutul teresianu, pusese ochiulu si pre acestu postu si fãra de a tiené contu, ca, spre ocuparea acestui postu de profesura pentru limb'a si literatur'a româna la universitate, se cere unu bãrbatu erudit in genere si specialu fôrte versatu in istori'a si literatur'a româna, carele, fiindu de profesiune omu de litere, se ni póta represintã la universitate cu succesu si demnitate convenita limb'a si literatur'a nãstra româna, si avendu indea-mãna esvórele literare cele mai insemnate, se ni póta lucrã pentru venitoriu un'a istoria pragmaticã a literaturii române precum si alte opuri necesare taia-tóre in specialitatea sea, — Domni'a-lui si preparã in ministeriu pre sub mãna, incetu si pre tacute cararea, ce avé sa-lu conduca la ocuparea acestui postu, si in urma neconsiderãndu, ca venitoriu profesor românu dela universitate pre lângã suscitãtele cunoscintie scientifique speciale, — aru tre-

bní se fia si unu centru magneticu, carele se unéscã pre lângã sine pre toti junii români, adonati aci din tóte pãrtile patriei române, si anume prin simpatihiele, stim'a, respectulu, de cari s'aru bucurã la auditorii sei precum si prin superioritatea sea asupra-le; carele aru sci sedi si cultivã concordia si infrãtirea adeverata intre junii români studiosi din Vien'a, ce in prezentu, dorere! se afla spre cea mai mare scãdere a natiunii, impartiti in dóne tabere diametralu opuse si inimice neimpacabile un'a alteia, pre carele nu isbutira a le uní nici cele mai seriöse si mai energice incercãri, — domnulu V. Grigorovitia, indata ce se crediu securu, prinse coragiu si incepu a vesti acu pre facia, ceea ce urmarise pâna acum pre sub mãna, dicãndu din cându in cându pre 'n cele cáfunele câtra consotii sei: „amu cercatu se afli unu bãrbatu, carele se ocupe postulu de profesor pentru limb'a si literatur'a româna dela acesta universitate, ansa cu tóte incercãrile mele n'amu aflatu unu bãrbatu indestulu de capabilu pentru acestu postu si din acesta cauza sum silitu se primescu eu acestu postu;“ si in adeveru domnulu rigorosantu in dreptu, translatoru si invetiatoriu de limb'a româna in institutul teresianu, adusesse treb'a pâna acolo, încãtu inaltulu ministeriu de culte, adresãndu-se in acesta cestiune câtra colegiulu profesoralu alu universitatii si consultãndu-lu: „cum aru trebúi sa se ocupe acestu postu 'lu facú toto-data atentu si asupr'a dlu rigorosantu indreptu V. Grigorovitia.“

Si asiã ceea, de ce se temea junimea româna studiösa din Vien'a, erã, câtu pre aci sa se si intemple; ansa Domnedieu se indurã de ea si caus'a sea justa si legitima, scapã multu dorit'a nãstra catedra pentru limb'a si literatur'a româna, cáci pré onoratulu colegiu profesoralu alu universitatii, luãndu in consideratiune marea insemnata a acestui postu de profesura la universitate, precum si hiperbolic'a cutezantia si sanguinic'a venare de posturi nemeritate a dlu rigorosantu indreptu, translatoru si invetiatoriu de limb'a româna la institutul teresianu V. Grigorovitia, erupse in unu risu homericu; si compenindu si dorintiele si clarificãrile aduse prin comisiunea societãtii Romani'a, ce se alesese din nou spre ingrigirea acestei cestiuni pré importante, — dedú inaltulu ministeriu de culte camu urmãtoarea declaratiune: „Colegiulu profesoralu e de parere ca aci nu e vorb'a de unu invetiatoriu de limb'a, asiã numitu „Sprachmeister,“ ci ca pentru acestu postu pentru limb'a si literatur'a româna, dela universitate, se cere un'a persónã eruditã si versata in istori'a literaturii române, care e de specialitate omu de litere si filologu; si pentru acest'a nici ca póte luã privire la dlu rigorosantu indreptu si translatoru V. Grigorovitia, carele ori câtu de bine aru sci traduce in romanesce, si ori câtu de iscusitu aru invetiã pre copiii din institutul teresianu gramatic'a limbii române, totusi este si române numai unu simplu „Sprachmeister.“

Iera comisiunei societãtii „Romani'a“ i consultã onoratulu decanatu filosofescu: cá junimea româna studiösa sa se interesedie a aflã unu bãrbatu cu calitãtile recerute pentru acestu postu si in casu de primire sa-lu invite a se adresã câtra decanatul filosoficu alu universitatii testãndu-si prin documente cualificatiunea sea; cându apoi onoratulu decanatu filosoficu crediendu-lu de capabilu la tempulu seu Paru recomandã inaltulu ministeriu spre intarire.

Acest'a fu rezultatulu obtienutu de câtra comisiunea societãtii „Romani'a“ in acesta cauza.

Societatea „Romani'a“ considerãndu, ca salariulu acordatu de inaltulu ministeriu este pré micu, si, ca junimea studiösa nu este in positiune de a cunósce pre toti bãrbatii nostri capabili din provincia, nici a se pune cu ei in corespondintia, spre a tractã despre acestu postu profesoralu, aflã cu cale a se adresã câtra onoratele societãti literarie române austriace in acesta cauza regãndu-le, cá ele in contielegere si solidaritate se bine-voiesca a se interesã despre modulu cum s'aru puté mari salariulu pâna la suma convenita si afla bãrbatul capabilu pentru ocuparea acestui postu fôrte insemnatu, — bãrbatul carele se fia la inaltimea misiunii sele.

Acesta adresa a societãtii „Romani'a“ se primi cu caldura de câtra onoratele societãti literarie române, dintre cari onorat'a societate transilvãna luãndu cestiunea acest'a in desbatere seriösa aduse urmãtoarea conclusiune: „töte-trele societãti literarie sa se adresedie in solidaritate câtra inaltulu ministeriu de culte din Vien'a, ca acest'a luãndu in consideratiune marea numeru alu populatiunii

române din Austri'a se bine-voiesca a infiintã o catedra pentru limb'a si literatur'a româna intocm'a cá si pentru cea germanã dotãndu-o in modu convenitu din mijlocele statului, iera spre ocuparea acestei catedre se bine-voiesca a escrie unu concursu.“

Despre acestu pasu solidariu societatea „Romani'a“ din Vien'a fu dejã insciintata prin o adresa din partea onoratei societãti literarie române din Sabiuu.

Sperãmu deci, ca in scurtu tempu totu vomu ajunge la rezultatulu doritu — si vomu avé la universitatea vienesa un'o docentura, ci o catedra pentru limb'a si literatur'a româna, ocupata fiindu nu de unu studentu juristu rigorosantu, amestecatu si complice principalu in tóte certele si frecãrile tinerilor studiosi, precum este in adeveru dlu V. Grigorovitia, ci de unu bãrbatu erudit si versatu in sciinti'a limbistica-filologica, si specialu in istori'a si literatur'a româna.

La acest'a dare de séma si clasificare a acestei cestiuni insemnate furãmu provocati prin dóne articuli esite in stimatulú diuaru „Telegrafulu Romanu“ si anume in nrui 82 si 97 si o facurãmu numai cu fôrte mare neplacere, insa n'avurãmu incãtro, cáci hunele si sincerele tendintie ale societãtii „Romani'a“ fura restalmacite, si prin urmare onórea sea atacata, pre carea „amu fostu, suntemu si vomu fi totu-déun'a gal'a si datori a o aperã.

Comisiunea societãtii „Romani'a“ alésa anume pentru ingrigirea cestiunii „catedr'a pentru limb'a si literatur'a româna dela universitatea vienesa.“

Discursu

tienuu in preser'a de sãntulu Andreiu de directorulu scólei capit. gr-or. din cetatea Fagarasiu, Ioanu Dim'a Petrasicu.

(Fine.)

Dora ce se dicemu, domniloru si dómneloru! de tempulu actualu, cându educatiunea si-a loatu unu sboru mare?

Mai in tóta dlu'a audim, ca se forméza nóue stabilimente de gimnastica?! Se vede ca ómenii au venitu la convingere, ca miscãrile regulate, care ni le ofera gimnastic'a au cea mai mare influentia la consemnarea si promovarea sanatãtii, prin intarirea musculaturei si prin regulat'a circulatiune a sãngelui. Dela Aristotelu si pâna in tempulu actualu i-a trebuitu ómenimei unu tempu de preste dóne mi de ani, cá ideile marelui filosofu sa se faca in trup si carne; ca adeca: „unu spiritu sanatosu trebuie sa locuiesca intr'unu corpu sanatosu!“

Din cele díse ne putemu intipuí domniloru si dómneloru! câtu de importantu este institutul gimnastice. Acest'a dedã pre elevu a-si conservã sanatatea, in a fi punctuala, lu dedã la o disciplina severa, la o regula, de care se dice, ca ea este sufletulu lucrurilor! —

— Astfelu domniloru si dómneloru! judecãndu educatiunea din punctulu de vedere alu importantiei, vomu sustiené, cáci aceste cincii studii v'a implinitu o mare lacuna in invetiamentulu popularu, cáci „scopulu educatiunei, dice renumitul Cant, este de a desvoltã in fia-care individú tóta perfectiunea, de care elu póte fi capabilu.“ Mi va obiectã póte cine-va, ca proponendu-se pré multe obiecte se ingreuieza invetiamentulu!

Dara bãrbatii pedagogiei moderne s'au ingrigitu si de acest'a, centralisãndu obiectele de invetiamentu.

O concentrare a obiectelor de invetiamentu, dupa cum o cere tempulu celu scurtu si putienele mijloce, de cari potu dispune elevii scólei populare, in genere se póte face numai pre basa unor carti lucrate cu fôrte multa esactitate, cá sa corespunda atãt'a scopului, câtu si impregiurãrilor, sub cari au de a-si desfãsurã scótele populare activitatea lor. Astfelu inlesnindu-si pedagogi'a obiectele de invetiamentu pre basa manualelor bine lucrate, scóla populara, sub egid'a salutariloru principii, cu spriginulu unei metode bune, practice, a luat avansu in calea progresului conducendu pre populi la marire; cáci scóla radica pre omu pâna la sublimitatea fiintei sele! Scóla este barometrulu, care arata, indica gradulu de bogatia spirituale si materiale a unui poporu! Intr'o epoca cá a nãstra popóre nu se mai claséza dupa întinderea teritoriului ce posedu; nici dupa mãimea lor numerica: ele dobandescu o importantã, se asiéza pre treptele ómenimei dupa capitalurile morãti,

scientifică și materială, ce ele posedă.

Acum permiteți-mi, domnilor și doamnălor! privirile noastre din departare spre noi, întrebându-ne: oare propune-se în școlile noastre populare obiectele, de cari amu atinsu mai susu? La întrebarea acéstă pre câtu privesce istoria și geografia ne răspunde D. Titu Majorescu, rectorul Universității din Iasi — în nr. 18 alu „Convorbirilor literare“ din anul 1868 în următoarele: „Inventamentul celu mai negritu în școlile noastre române a fostu până acum istoria. Fia lips'a de cărți respective, fia lips'a de cunoștințe metodice din partea invetiatorilor — faptul este sigur, ca la noi nu este astadi nici unu scolaru, care aru puté dice, ca a invetiatu în școlă unu cursu completu de istoria și geografia — și ca a primitu o idee câtu de generale despre progressulu regulatu alu civilizațiunei în omenime. Părți isolate și fragmente se studiéza, dara togmai prin acéstă se falsifica perspectiv'a istoriei și se face imposibila mesur'a importanței evenimentelor.“ — Ce se atinge de cele-lalte obiecte susu atinse, acelea séu nu s'au propusu de locu, séu și déca s'au propusu până acum, ele au fostu tractate numai asiá per tangentem, nu dupa cum pretinde importantia și influința, ce ele exercéza asup'ră vietiei omenești. Cu tóte acestea trebuie se márturisimu, ca inceputulu d'a se reformá și organizá școlile noastre, dupa pretensiunile tempului modernu s'a facutu. Léra nisuint'a d'a se pune școlile noastre pre fundamentu totu mai solidu se pronuncia din anu în anu totu mai cu mare taria. Și școlile inflorescu sub agerulu ochiu alu inspectoratului supremu de școlé. Mi este de o viaa satisfactiune amintindu, ca suprem'a directiune scolaria lucra cu cea mai mare energia, cá treb'a scolaria sa ié progresu totu mai imbucuratoriu.

Tacendu de alti ani voiu amintí, ca în anul acéstă ne a impartasitu invetiatorilor o noua instructiune, din care amu vediutu cu cea mai mare bucuria, ca în planulu ei de invetiamentu suntu bagate și obiectele, de cari amu avutu onóre a vorbi mai adineaori,

Inclit'a directiune suprema de școlé s'a îngritu totu-deodata, cá acele obiecte sa se predé în școlă pre basa legendariului esitu totodata cu instructiunea în tipografi'a noastră din Sabiu.

În fine permiteți-mi, Domnilor și Dómnelor! a încheia acéstă disertatiune cu dorulu, cá școl'a românilu se înfloriésca, încátu se nu fia românu, care sa nu scia celu pucinu cetí și scrie. Școl'a se-lu radice la demnitatea fiintiei se! Elu are lipsa de lumina în spiritu, taria și statornicia în caracteru. Dé Domnedieu cá aceste dorintie, se nu fia cu unu „pium desiderium mai multu.

Amu dísu, Domnilor și Dómnelor și ve mulțimescu de patientia, cu care a-ti bine-voitu a me ascultá.

De lângă București, Simonu în
8 Dec. 1869. st. v.

Domnule Redectoru! Din nr. 78. cu dt. 2/14 Septembrie a. c. a pretiuitei foi „Telegrafulu Romanu“ amu aflatu cu parere de reu despre nenorocit'a intemplantu acelu 26 familii din Tofalu, cari au devenitu despoiați de tóte bunurile lor, și aruncați sub cerulu liberu în ulitie.

Totnodata aflându ca Domni'a-Vóstra a-ti bine-voitu a primí ofertele ce s'aru tramite pentru aceli nefericiti, de-si fórté putienu, o suma fórté micutia s'a adunatu dela crestini nostri pre sém'a acelu nenorociti, urmatorii individi petrunsi de unu zelu compatimitoriu au bine-voitu a contribuiprecum urméza:

Dela subscrișulu unu fl. Georgiu Enescu epitr. parochialu 50 xr. Georgiu Mosioiu epitr. par. 50 xr. Nicolau Enescu cantoru 20 xr. Nicolau Enescu agricultoru 40 xr. Vasile Harda 10 xr. Georgiu Florescu 12 xr. Ioanu Pepine 10 xr. Iliá Bucșia 40 xr. Ioane Neneiu 10 xr. Stanciu Tataru 10 xr. Ioanu Ivenoiu 10 xr. Comanu Enescu 20 xr. Bucuru Gontia 20. Aronu Puchianu 10 xr. Teodoru Scortia 10 xr. Georgiu Busuiocu 10 xr. Ioanu Cenusie 40 xr. Nicolau Furnica 10 xr. Nicolau Malu 10 xr. Ioane Chiusdea 10 xr. Georgiu Cheroiu 10 xr. Nicolau Morosianu 10 xr. Ioanu I. Chiusdea 10 xr. An'a Vladu Cenusie 6 xr. Aronu Noghia 10 xr. Petru Gontia 10 xr. Iosefu Zabava 10 xr. Ioanu R. Scortia 10 xr. Georgiu

Puchianu 10 xr. Nicolau Obaneia 10 xr. Iosifu Enescu 40 xr. Rachila Enescu 10 xr. An'a Petru Gontia 10 xr. Ioanu Malusielu 10 xr. Iosifu Scortia 10 xr. Vartolomeiu Badescu 10 xr. Andreiu Obaneia 10 xr. Ioanu Tataru 10 xr. Iosifu Saracila 10 xr. Eftimie Petra 10 xr. Nicolau Chiusdea 15 xr. Dumitru Scortia 15 xr. Ioanu Gontia 10 xr. Georgiu Chirilu 6 cr. Ilié Scortia 10 xr. Vasile Obancia 10 xr. Salf'a Ioanu Munténu 10 xr. Salf'a I. Urdiea 10 xr. Costantinu Obaneia 10 xr. Marin'a Cenusie 10 xr. An'a Dumitru Urdiea 10 xr. Stanc'a M. Lungu 10 xr. Ioanu Buzia 10 xr. Ioanu I. Hard'a 10 xr. Mari'a Constantinu Postea 5 xr.

Sum'a tóta 8 fl. 74 xr. val. austr.

Stanu Berbece, Mari'a Spataru, și Ioanu V. Cenusie, a platitu portó postale cu recepisu.

Asiá amu onóre a me recomandá onoratu Domniei Vóstre, de-si spre incomoditate a-i tramite la respectivulu locu pre lângă care amu remasu

Alu Domniei Vóstre

Ioanu Mosioiu
Parochsu gr-or.

Leschi'a, (distr. Cet. de Peatra) 10 Dec.

Domnule Redactoru! Bine-voiti a primí acesti 6 fl. v. a. daruiti din partea onoru fideli români, parochiani ai mei, și a-i tramite intru ajutoriu maltratatoru frati Tofaleni.

Ioanu Greblea,
prot. și parochu localu.

Romania.

La 10 óre și jumetate s'a facutu inaugurarea solemnă a Universității din București, complectata cu tuspátru facultáțile. MM. LL. Domnu și Dómna a onoratu serbarea.

D. ministru culetoru G. Mázrescu dupa sântirea apei de Em. sea Metropolitanulu rostí unu bine-sântitu discursu, adoptatu la ocaziune, și depuse diplom'a de inaugurarea universității la subscrierea M. S. Domnitorului.

D. Rectoru Costaforu rostí apoi discursulu academicu, la care response M. S. Domnulu în termeni asiá de similiti, câtu ridicara în multe renduri aplausele imensului, și alesului publicu.

Urmă apoi unu splendidu dejunu banquetu, la care M. S. partă unu toastu pentru universitatea din București și cea de Iasi. MM. LL. bine-voira apoi a visitá museelu. „Inform. Bucur.“

Varietati.

** În 11 Decembre a arsu în Slimnicu 2 siuri cu totu nutretialu adunatu în ele.

** A aparutu la Iasi ultimulu calendariu pentru români (alu 29-lea) alu reposatului G. Asachi. Cuprinde siése stampe, litografii și compositiuni de d. A. Asachi, o nuvela originala istorica din domni'a lui Lapusnénu, și alte materii recreative și didactice. Se vinde cu 5 lei vechi.

** Si republicani tienu la cavalerii! Tamberlik celebrulu nostru compatriotu, (déca este adevératu ca este românu,) a fostu decoratu de guvernulu spaniolu cu ordinulu de Carlo, III, în urm'a unui succesu de cântare.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalu au mai încursu:

(Continuare.)

Din Tilis'e'a, tramisi prin P. Petru Iug'a, dela DD: Ioanu Iosofu parochu 1 fl. An'a Iosofu preotésa 50 xr. Petru Iug'a parochu 1 fl. Achimu Munténu invet. 50 xr. Danilu Iosofu invet. 50 xr. Stef. Milea notariu 1 fl. Stefanu Prica 1 fl. Simeonu Gligoru 20 xr. Dtru Iug'a 10 xr. Petru Bunea 10 xr. Gligoru Raceu 10 xr. Dumitru Zeicu 10 xr. Ioanu Rodénu 10 xr. Avraamu Pop'a 20 xr. Irimie Miclausiu 10 xr. Georgiu Bratu 10 xr. Ioanu Lalu 30 xr. Pantelemonu Munténu 10 xr. Mirionu Gavosdea 20 xr. Gligoru Zeicu 30 xr. Stefanu Gligoru 13 xr. Vasile Iug'a 15 xr. Dumitru Schiteu 15 xr. Gligoru Miclausiu 15 xr. Ioanu Bratu 50 xr. Marianu Mihaiu 14 xr. Nicolau Iug'a iuniuru 1 fl. Ioanu Ciorogariu iun. 20 xr. Ioanu Bratu 10 xr. Zevedeiu Bunea 12 xr. Zahari'a Manigu 14 xr. Dionisie Nariu 1 fl. Tom'a

Raceu 20 xr. Alecsie Bratu 10 xr. Vasile Voiu 20 xr. Stefanu Bratu 20 xr. Simeonu Miclausiu 12 xr. Teodoru Miclausiu 20 xr. Ioanu Popescu 15 xr. Ioanu Voicu 40 xr. Stefanu Bunea 20 xr. Simeonu Rodénu 1 fl. Ioanu Basga 12 xr. Ioanu Stanc'a 10 xr. Ioanu Marese 20 xr. Pavelu Banciu 12 xr. Gligoru Bratu 20 xr. Dumitru Florea 15 xr. Nistoru Hirsa 40 xr. Ioanu Banciu 20 xr. Nicolau Raceu 30 xr. Danu Ciorogariu 20 xr. Avraamu Ciorogariu 20 xr. Iacobu Bratu 50 xr. Petru Anc'a 20 xr. Simeonu Trocea 50 xr. Dionisie Miclausiu teologu 20 xr. Preotés'a Popi Danu 10 xr. Ann'a Maniului 10 xr. Mari'a Dionisie Nanu 10 xr. Chiv'a V. Stoianu 10 xr. Avraamu Gligoru 10 xr. Chiv'a Ioanu Banciu 10 xr. Ioan'a Maranu Prida 10 xr. Flórea 10 xr. Dumitru Zeic'a 10 xr. Georgiu Hinsa 10 xr. Ioanu Bunea 10 xr. Andronicu Trihenea 10 xr. Georgiu Pop'a 10 xr. Iacobu Iug'a 10 xr. Nicolau Bunea 10 xr. Constandinu Pop'a 10 xr. Ioanu Altinianu 10 xr. Trihenea 10 xr. Dumitru Marcu 20 xr. Gavriila Gligoru 10 xr. Ioanu Banciu 10 xr. Ilié Stanca 10 xr. Simeonu Hulea 10 xr. I. umitru Nanu 10 xr. Dionisie Stroia 10 xr. I. Zeicu 10 xr. Georgiu Nanu 10 xr. Ioanu Pop'a 10 xr. Nicodinu Anc'a 10 xr. Avraamu Prundeanu 10 xr. Nicolau Lalu 10 xr. Mateiu Bunea 10 xr. Stefanu Rodeanu 10 xr. Glasie Dragoiu 10 xr. Mihailu Stoic'a 15 xr. Simeonu Schitea 15 xr. Petru Nanu 10 xr. Vasile Ciorogariu 10 xr. Ioanu Poenariu 10 xr. Ioanu Pop'a 20 xr. Isaie Fracea 10.

B. prisosulu din sum'a totala s'au adunatu dela mai multi neinsirati cu numele.

Sum'a totala face 22 fl. 24 xr. v. a.

(Va urmá.)

Sabiu, 12/24 Decembre 1869.

Comitetulu.

199—1869.

Edictu.

Simeonu Ioanu Rodeanu din comun'a Pianulu de susu scaunulu și protopresbiteratulu Sebesului de 5 ani de dile si-au parasitu cu infidelitate pre legiuit'a sea solia Ioan'a nascuta Ioanu Ber'a totu de aci, pribegindu în lume fára a se sci loculu aflárei se! se citéza prin acési'a cá până la finea lunei lui Novembre 1870; cu atátu mai tare sa se infatiséze inaintea forului protopr. subsemnatu, cáci altmintrea și în absenti'a lui pár'a în contra-i radicata de socie-i se va otári amesuratu canónelor s. s. noastre biserici.

Forulu protopresbiterale gr. or.

Sabesiu, în 29 Novembre 1869.

(28—3) I. Tipeiu,
Prot.

Banc'a generala de asiguratiune reciproca

„Transilvani'a“ La adunare generala ordinaria.

Dumineca în 30/18 Ianuariu a. v. d. p. 3 óre în sal'a magistratului de aici.

Obiecte de pertractare:

1. Darea de séma despre gestiunea afacerilor dela inceputulu activității institutului până în finea lui Decembre a. c. —
2. Computele încheiate pentru acel'a-si período.
3. Intregirea consiliului administrativu.
4. Alegerea comitetului pentru revisiunea computelor pre anul 1870.
5. Defigerea pretiului a marcelor de presintia.
6. Alte propuneri incurse.

A se infatisá la adunarea acést'a generala și a exerciá în sensulu statutelor dreptulu de votare îndreptatitu fia-care membru (asecuratu).

Propuneri din partea membrilor trebuiescu substernute 14 dile inaintea adunárei generale directiunei noastre generale, strad'a Cisnadiiei Nr. 176, cá sa se póta pune la ordinea dilei.

Sabiu, în 27 Decembre 1869.

Consiliulu administrativu a banc'ei generale de asiguratiune reciproca „Transilvani'a.“